MUISTIO
Outi Vilén
Ympäristöministeriö
1.3.2018

Eduskunta
Valtiovarainvaliokunta
Verojaosto

Asia: HE 7/2018 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi maataloudessa käytettyjen eräiden energiatuotteiden valmisteveron palautuksesta annetun lain 4 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

Esityksellä ehdotetaan väliaikaisesti korotettavaksi maataloudessa käytetystä kevyestä polttoöljystä maksettavaa valmisteveron palautusta. Lisäpalautus maksettaisiin vuodelta 2017 maksettavan energiaveron palautuksen yhteydessä. Lisäpalautuksen tarkoituksena on tukea syksyn 2017 vaikeista sadonkorjuuolosuhteista kärsineitä maatalouden harjoittajia kohonneiden kone- ja kuivatuskustannusten kompensoimiseksi.

Euroopan parlamentin ja neuvoston taakanjakoasetuksen mukaan Suomen on vähennettävä päästöjään vuoden 2005 tasosta vähintään 16 prosenttia vuoteen 2020 mennessä ja 39 prosenttia vuoteen 2030. Velvoite koskee päästökaupan ulkopuolisia aloja kuten liikennettä, maataloutta, rakennuskohtaista lämmitystä, jätehuoltoa ja työkoneita. Suomen taakanjakosektorin päästövähennysvelvoite vuodelle 2030 on yksi EU:n tiukimpia ja vaatii laaja-alaisia ja vaikuttavia toimia kaikilla päästökaupan ulkopuolisilla aloilla.

Suomessa on kansallisesti asetettu kunnianhimoinen tavoite öljynkäytön vähentämiselle. Energia- ja ilmastostrategian mukaisesti tuontiöljyn energiakäyttö puolitetaan vuoteen 2030 mennessä. Energia- ja ilmastostrategiassa tunnistetaan liikenteeseen kohdistuvien toimien lisäksi myös rakennusten erillislämmityksessä ja työkoneissa käytetyn öljyn määrän vähentäminen tärkeäksi.

Lisäpalautuksella tuettaisiin fossiilisen öljyn käyttöä, mikä on ristiriidassa Suomen ilmasto- ja ympäristötavoitteiden kanssa. Erityisesti ympäristön kannalta haitallisten valtiontukien määrää tulisi vähentää. Maatalouden valmisteveron palautus kohdistuu jo nykyisellään pääosin fossiilisiin energialähteisiin. Ehdotuksessa on kuitenkin kyse yksittäiseen poikkeustilanteeseen liittyvien kohonneiden kustannusten korvaamisesta, mikä vähentää ehdotuksen haitallisuutta.

Ymmärrämme tarpeen poikkeuksellisen vaikean satovuoden kohonneiden kone- ja kuivatuskustannusten kompensoimiseksi. Valmisteveron palautuksen väliaikainen korotus on valtiontukisääntelyn ja vähäisen hallinnollisen taakan kannalta järkevä vaihtoehto kohonneiden kustannusten kompensoimiseksi. On kuitenkin vaarana, että valmisteveron palautuksen väliaikainenkin muuttaminen ehdotetulla tavalla antaa väärän signaalin maatalouden toimijoille ja vaikeuttaa niin taakanjakosektorin päästövähennystavoitteen kuin öljyn käytön puolittamistakin koskevan tavoitteen toteutumista.

Kevyen polttoöljyn energiaverotus koostuu energiasisältöverosta, hiilidioksidiverosta ja huoltovarmuusmaksusta. Veron päästöjä ohjaava vaikutus alenee, jos toiminnanharjoittaja tietää etukäteen että osa energiaverosta palautetaan ehdotetulla tavalla maatiloille. Kuten hallituksen esityksessäkin todetaan, kyseessä oleva valmisteveron palautus koskee vuonna 2017 kulutettua

kevyttä polttoöljyä, jonka käyttö on kuitenkin tapahtunut pääosin ilman tietoa lisäpalautuksesta. Lisäpalautuksella ei voida siten katsoa olevan vuoden 2017 osalta öljyn käyttöä tai hiilidioksidipäästöjä lisäävää vaikutusta. Ehdotetulla muutoksella voi kuitenkin olla kauaskantoisempia seurauksia. Kuten hallituksen esityksessä on ansiokkaasti todettu, jälkikäteen tapahtuva energiaveron palautuksen kasvattaminen voisi lisätä odotuksia siitä, että tulevaisuudessa vastaavanlaisissa tapauksissa, energiaveron palautusta käytettäisiin taloudelliseen tukemiseen, jolloin esitys voisi vaikuttaa maatalouden toimijoiden tuleviin tuotantopäätöksiin ja vähentää siten energiaverotuksen ympäristöohjauksen voimakkuutta. Tämä on todellinen riski, joka tulee ottaa jatkossa huomioon. Myös maatilojen on tärkeää siirtyä enenevissä määrin öljyn käytöstä muihin, uusiutuviin energialähteisiin. Erityisesti biokaasun tuotannon ja käytön edistäminen maataloudessa on nähty tärkeänä päästövähennystavoitteen ja öljyn puolittamista koskevan tavoitteen saavuttamisen kannalta. Odotus poikkeuksellisen huonoista sadonkorjuuoloista johtuvien kohonneiden kustannusten kompensoimisesta jatkossakin nimenomaan kevyen polttoöljyn valmisteveron palautuksen kautta voi olla joissain tapauksissa esteenä uusiutuvien energialähteiden käyttöönotolle maatiloilla. Kohonneiden kustannusten kompensoimisesta valmisteverotuksen lisäpalautuksella ei tästä syystä saa tulla toistuva menettely.